13. Hænon. diſput.7. controuerſ.13. Andr. Gerhard. decad. 7.
exercit. Iuſtin.quæſt.7. Vvegner. diſput.7. ad Inſtit.th.4. lit.E.
Setſer. diſput. 13.ad Inſtit.th.7. Batter. decad. 3. quæſt.4. Pau-
lus Berens diſput.6. ad Inſtit. them. 2. q. 6. Dauth. d.rubr. qui
teſtament. fac. poſſ. numero 154. alijque per eum citati. Ta-
metſi in contrariam abe-
ant ſententiam Decius in
l.nemo, 11. ſiue penult. C.
qui teſtament.fac.poſſunt,
Vvurmbſer. libr. 1. pract.
39. obſ. 16. eumque alle-
gant Gothofredus ad l. 3.
C.d.titul. Vaudus libro 1.
q.1. Treutler.2.diſput.10.
th.2.lit.C. & diſput. ſeqq.
th.2.lit.A.H.lib. 2.variar.
reſol. iur. ciuil. tract. 5.q.
10. & alij relati à Couarr.
dict. rubr.de teſtam. part.
14 3.numero 9. Ceterum †
prioris & receptioris, &
verioris ſententiæ funda-
mētum ſolidum habetur
in d.l.penult. C. qui teſta.
facere poſſ. vbi Iuſtinia-
nus Imper.diſerte expreſ-
ſit, per illam legem (puta
l. cum oportet.6.§.ſin au-
tem C. de bon. quæ liber.
vel certe l.vlt.§.ipſum au-
tem filium. 5. verſic filijs
autē familias.C.eod.tit.vt
putat Dauth. d.loco num.
155.) quia inductum eſt,
vt certis in caſibus filiofa-
milias plena proprietas,
acquiratur, teſtandi facul-
tatem ei minime conceſ-
ſam eſſe.

15 Huicque † concluſioni
non obſtat Nouell. 117.c.
1.§.1. vbi Iuſtinianus Im-
per. filijsfamilias licenti-
am permittit de iſtis bo-
nis, quæ pleno dominij iu-
re ad ipſos pertinent, quo
velint modo diſponere.
Nam Imperator ibi non
loquitur de diſpoſitione
teſtamentaria ſiue vltimę
voluntatis ſed de diſpoſi-
tione adminiſtratoria, ſeu
domeſtica inter viuos, vt
Græcus textus arguit, in
quo non eſt διατίθεσθαι,
id eſt, teſtari; ſed διοικεῖν,
quod ad miniſtrare ſignifi
cat. Et textum iſtum de
diſpoſitione inter viuos,
quæ fit per contractus, ne
ceſſario accipiendum eſſe, etiam hac ratione oſtenditur: quod
libera facultas illa diſponendi, de qua textus agit, conceditur fi-
lijsfamilias, ſi perfectę ſint ætatis, id eſt, 25. annorum, vt Cuia-
cius, & Gothofredus, ibidem notant. Si vero ætate minores
ſint, tutorum, vel curatorum poteſtati gubernatio permittitur.
Conſtat autem, tutores, vel curatores de bonis pupilli, vel mi-
noris teſtandi ius non habere: eumque, qui perfectæ ætatis non
eſt, modo non ſit impubes, ſibi ipſi teſtamentum fac. poſſe.l. à
qua ætate, 5.ff. qui teſt. fac.poſſ.

16 Similiter † non obſiſtit, quod filiusfamilias de rebus aduen-
titijs ideo teſtari non poſſit, quod eo etiam mortuo earum re-
rum vſusfructus patri, quamdiu vixerit, incolumis conſerue-
tur.l.vlt.C.de vſufruct. Id autem in propoſito themate longe
diuerſum ſit: ac proinde ceſſante iſthac ratione, & ius ceſſare
debeat, arg.l. adigere.6.§. quamuis, ff. de iur.patronat.c.cum
ceſſante, 60. de appellat. Quamuis enim vſusfructus noſtro in
caſu patri non quæratur: nihilominus tamen peculium aduen-
17 titium manet: quia † accidentia non mutare propriam rei
formam, pluſquam manifeſtum eſt, argum.l.generaliter, 24.§.
proinde. 5.ff. de fideicom
miſſum, libertatibus. Me-
noch. conſil.35. num. 19.
lib. 1. Quin, & teſtamen-
tum non ſolum eſt diſpo-
ſitio de bonis, ſed etiam
de iure familiæ, quod de-
eſt filiofamilias: cum ip-
ſe ſit in familia patris. leg.
pronunciatio. 195. §. fa-
miliæ, 2. ff. de verbor. ſi-
gnificat. Plura argumen-
ta, quæ hanc concluſio-
nem euertere videntur,
diluimus ad princ. tit. In-
ſtitut. quibus non eſt per-
miſſ.fac.teſt.n.31.& ſeqq.
Harprec.

e *De dote aduentitia.*]
De profectitia dixi ſupra
ſub q.5. vbi quod non.
Giach.

Non poteſt teſtari de
18 *dote ſua aduentitia.*]
Quod † filiafamilias nup-
ta, quę eſt capax dotis pro
fectitiæ, & aduentitiæ, li-
cet habeat hęredem ab in
teſtato, non poſſit teſtari
de dote, tenent etiam Io-
annes Dilectus Durantes
in tractat.de arte teſtandi.
tit. 1. cautel. 1. numer. 1.
Viuius commun. opinio.
libr. 1. verb. filiusfamilias.
nume.4. Graſſus lib. 1. re-
ceptar. ſententiar. §. teſta-
mentum, q.23. nume.3. &
Thadeus Piſo libr. 1. var.
reſolutio.cap.6.numer.3.
Harprec.

f *Quod pater ſit cap-*
19 *tus ab hoſtibus, &c.*]
Quod † filius eius, qui ca
ptus eſt ab hoſtibus, pen-
dente patris captiuitate,
teſtamentum fac. non poſ
ſit, tradunt Alex.in l.lex
Cornelia 28. nu. 10. ff.de
vulg.& pupill.ſubſtit. Fer
nand. Vaſquius de ſucceſ-
ſio. progreſſ. §.1. num. 3.
Emanuel à Coſta. in leg.
Gallus 29.§. & quid ſi tan
tum. 5. part. 2. num. 92.ff.
de liber.& poſth.hæredib. inſtituend. eoſq; referens Graſſus d.
§.teſtamentum, q.23.nu. 7. *Harprec.*

g *Scias tamen, quod de bonis caſtrenſibus.*] Cur † filiusfa-
20 milias de bonis caſtrenſibus, vel quaſi, teſtari valeat, etiam
abſque patris conſenſu, hæc addenda eſt ratio: quia in illis bo-
nis pro patrefamilias habetur. l.2. ff. ad ſenatuſconſult. Mace-
don.l.ſi quis.6.§.vltim.ff. de iniuſt.rupt.irr. fact.teſtam. l.pen.&
vltim.C.qui teſtam.fac.poſſ. Piſo d.lib. 1.var.reſol.cap. 6.nu.7.
Harprec.

h *Aduocati.*] Idem dic de omnibus, qui in dignitate, vel
officijs publicis lucrantur: tametſi haud ſint Doct. vel notarij,
vt per Ang. de Aret. in §.ſciendum, numer. 5. Inſtit.de teſtam.
militar. per cauſam, quem dicit notab. in l.ſi poſt principium,
C. de inoffic. teſtam. quod benè not. eſſe dicit. Item de filiofa-
mil.

adhuc enim filius de eo teſtari
non poterit, etiam cum conſen-
ſu patris. Ita ſentit gloſſ. in d.
l.qui in poteſtate.in verbo, ni-
hilo magis, & eſt communis op.
vt dicit Imola in leg.ſi cum fi-
lius §. Titio decim.col.fin. ff.de
donat. Soc.conſ.112.poſt num.
2.verſ. Confirmatur, li.1. quod
eſt duplicatum conſ.172.lib.2.
prout illum refert Apoſtil. ad
Boer. conſ.34. ſub num.1. licet
Soc. in lib. meo hoc non dicat.
Ita etiam communiter teneri
atteſtatur Alex.in l.ſenium, n.
6.in fin.C.qui teſtam. fac. poſſ.
Eandem opi. dicit eſſe commu-
nem Aret. in d.l.qui in poteſta
te. col. 3. verſ. Et priuſquam
veniam. Iaſ. in l.fin.nu.3.C. de
inoffic. teſt. & in l.nemo, nu.2.
C.qui teſtamet.fac.poſſ. vbi di-
cit, quod hæc eſt communis op.
gl. & Doctorum, nemine di-
ſcrepante, Alex. in d.l.nemo,
nu.2.quem refert Ruinus conſ.
24.num.11.lib.5.Dec. in ea. l.
nemo, per totam lecturam. Ba-
uer. in §.ſciendum, num.2.Inſt.
de teſt.mil. Rubeus conſ.93.nu.
3. & ita ſeruat communis opi.
vt ait Porc. Inſtit. quibus non
eſt permiſſ. fac.teſt.num.12. &
ratio eſt, quia, vt dixi, filius
repellitur a teſtando, non pro-
pter intereſſe patris, ſed quia
non eſt legitima perſona ad te-
ſtandum.

3 *Secundo adde, quod etiam*
filia, quæ ſit in poteſtate pa-
tris, non poteſt teſtari de dote
e *ſua aduentitia* [e] *& ita conclu-*
dunt communiter Doctor. vt
dicit Alex. in d.l. ſenium, nu.3.
Militat enim eadē ratio, quod
ſcilicet, non eſt integra perſo-
na ad teſtandum: licet (reſpe-
ctu huiuſmodi dotis) habeat
integram perſonam ad compa-
rendum in iudicio, vt dixi ſu-
pra lib.2.§. filius.

4 *Sed quæro; Tu ſcis, quod fi-*
liusfamil. poteſt donare cauſa
mortis cum conſenſu patris,
nunquid ſi aliquid relinquat in
teſtamento, in quo ſit appoſita
clauſula codicillaris, illud re-
lictum ſuſtinebitur in vim do-
nationis cauſa mortis: dixi in-
fra lib.4.§. Donatio. q.6. verſ.
Sed quæro.

5 *Sed pone,* [f] *quod pater ſit*
f *captus ab hoſtibus, & quod*
patre exiſtente apud hoſtes, fi-
lius faciat teſtamentum, & de-
cedat, deinde pater reuertatur;
Quæro, nunquid tale teſtamen-
tum valeat? Reſpondeo quod
non, ſed indiſtincte eſt nullum.
Nam propter reditum patris
fingitur ſemper filius in pote-
ſtate patris fuiſſe. Ita dicit gl.
in l.fin. §. ita tamen, in verbo.
Rota. C. de ſent.paſſ. & eſt com
munis opin. vt dicit Crot. in re-
pet.l.ſi is, qui pro emptore. nu.
18. & ſeq. ff. de vſucap.

6 *Scias* [g] *tamen, quod de bo-*
g *nis caſtrenſibus, vel quaſi po-*
teſt filiusfam. teſtari. l. fin. C.
de inoff. teſta. Sed de caſtrenſi
poteſt teſtari iure militari: ſi
vero teſtetur de quaſi caſtren-
ſi, debet ſeruare ius commune,
vt ibi.

7 *Sed quid de ſalario, quod*
h *filijfam.* [h] *aduocati à clientu-*
lis ſuis percipiunt, nunquid po-
terunt, etiamſi ſint in poteſta-
te patris, de eo ad eorum libi-
tum teſtari? Reſpond. Specul.
in tit.de actore, tenet, quod nō.
Sed contraria opinio eſt magis
communis, vt teſtatur Iaſ. in

* mil.20.notario, quod poſſit teſtari de eo, quod ipſe lucretur, cū
cenſeatur peculium quaſi Caſtrenſe; uide in deciſio. Tholoſa-
ſan.10. & ibi per Aufrer.
Giachar.

i *An valeat.*] Et quod
ualeat, vide Bald. in l. cun
ctos populos, num. 15. C.
de ſum. Trin. & fide cath.
Bart. in l. 1. §. lex Falcid.
in fin. ff. ad legem Falcid.
Et an tale ſtatutum extē-
datur ad bona extra territorium? quod non per Bartholum, &
Bald. in l. cunctos populos. col.9. in fin. *Giachar.*

i *An ualeat ſtatutum, &c.*] Quod † ſtatutum diſponens,
filiusfamilias teſtari poſſe, ſubſiſtat hac ratione confirmatur,
quia filiusfamilias poſsūt
per ſtatutum habilitari:
cum iure poſitiuo introdu
ctum ſit, quod teſtari ne-
queant. Et hanc eſſe cō-
munem opinionem teſta
tur Viuius in ſuis commu
nibus opinion. verb. ſta-
tutum, lib. 1. prout eum
refert, & ſequitur Graſſus d. §. teſtamentum, quæſt. 23. in fin.
Harprec.

d.l.fin.nu.1. C. de inoffic.teſta.
hoc enim reputatur tanquam
quaſi Caſtrenſe peculium, vt
dixi ſupra lib.2. §. filius.

8 *Item quæro, nunquid filiuſ-*
famil. poſſit teſtari ad pias cau-
ſas, dixi ſupra quæſt.5. verſic.
Sed nuuquid.

9 i *Quæro etiam an valeat ſta-*
tutum diſponens, quod filiuſ-
famil. poſſit teſtari, dixi ſupra
lib.1.

QVÆSTIO XIX.

SVMMARIA.

Ex Claro.

1 *Bannitus quatenus teſtari poſſit, diſtinctione declaratur.*
2 *Banni vocabulum vnde, & quid ſit, qui item banniti dicantur.*
remiſſiuè.
3 *An publicatis bonis ueniant legata conditionalia. remiſſiuè.*

Ex Additionibus.

1 *Bannitus an poſſit condere teſtamentum.*
2 *Et quid ſi ſit etiam condemnatus ad mortem naturalem.*
3 *In publicatione bonorum non veniunt bona futura.*

ADDITIONES.

a A *Vt bannitus vult te-*
ſtari ſecundum ſta-
tuta ciuitatis, &c.] Quod
1 bannitus, ſi velit teſtari
ſecundum ſtatuta ciuita-
tis è qua bannitus eſt, non
poſſit teſtari; ſed ſi velit
teſtari ſecundum ius cō-
mune, poſſit frequentio-
ribus Doctor. calculis re-
cepta diſtinctio eſt. Eam-
que, poſt Bartol. & Goffr.
& Imol. in l.eius, qui 8.§.
qui teſta. face.poſſ. tenent
Michael Graſſus lib. 1. re-
ceptar. ſenten. §. teſtamē-
tum, quæſt. 17. nu.4. Me-
nochius conſil.492. nu.3.
Farinac. in ſua prax.crim.
tit. de var.& diuerſ. quæ-
ſtionib. q. 102. inſpect.1.
num.11.83.& 95. hoſque
allegans Thad. Piſo lib. 1.
var. reſolut. cap. 4. nu.5.
Harprec.

b *Propter bannum.*]
2 Banni † vocabulum vnde
deriuetur, quod ſit, &
quis eius pœnam impo-
nere poſſit; qui item ban-
niti noſtro tempore dicā-
tur, & quibus æquiparē-
tur, poſt Iacobū de Arena,
& Nellum de S. Gemi-
niano in tractatu de ban-
nit. & alios dilucidè ex-
planat Andreas Gail. lib.
2.de pace publica, cap.1.
& Nicolaus Reuſner. in
tract.de teſtam. p.2. cap.
57. *Harprec.*

c *Bona futura.*] Cōtra-
riū videtur tenere Grām.
conſ. 7. vide tamen Dec.
cōſ.235.438. & 446. Bar.
in l. ſi qua. ff. de ijs, qui
ſunt ſui, vel alien. iur. in
l 4. C. de iur. fiſc. lib. 10.
in leg. 1. ff. de bon.damn.

*3 Item an † publicatis bo-
nis veniant legata condi-
tionalia. Bartol. in l. quod
traditum, ff.de condit. &
demonſtr. *Guiot.*

d *Seruata diſpoſitio,*
&c.] Verum quo in ca-
ſu bannum ſit nullum ob
formam non ſeruatam in
citationibus ob iniuſtitiā?
Vide per Bertazzol. cri-
min.conſil.233. *Sed* quid
ſi in inquiſitione nō adſit
qua-

QVÆSTIO XIX.

1 *Quæro, an bānitus ab ali-*
qua ciuitate retineat
teſtamēti fa
ctionē? Re-
ſpondeo hæc quæſtio habet duo
capita. Primum, an poſſit con-
dere teſtamentum. Secundum,
an poſſit capere ex teſtamento.
Circa primum Bartol. in l.eius,
qui, §. primo, numero tertio,
ff. de teſtam. & in vulgata ſua
quæſtio. prima, incip. Lucanæ
ciuitatis, numero vigeſimoſex-
to diſtinguendo concludit, quod
a *Aut, bannitus vult teſtari ſe-*
cundum ſtatuta ciuitatis, à qua
exulat, & nō poteſt, quia pro-
b *pter* [b] *bannum amiſit illorum*
beneficium. Aut vult teſtari
ſecundum ius commune, &
poteſt: quia bannum illius ci-
uitatis non potuit illi auferre
beneficia iuris communis. Et
hanc diſtinctionem Bartol. di-
cit communiter teneri Nellus
in tractatu bannitorum, in
prima parte ſecundi temporis,
numero quinquageſimo ſe-
cundo. Sed ego alias dicebam,
quod hæc opinio Bartol. ita ge-
neraliter, & indiſtinctè intel-
lecta, non videtur vera, &
omittendo auctoritates Doct.
loquentium in hac materia, quę
ſunt prope infinitæ, dic, quod
aliquando quis eſt ſimpliciter
bannitus: (& intelligo ſimpli-
citer bannitum eum, qui eſt cō-
demnatus in ſolo exilio, cui non
eſt appoſita pęna mortis, etiāſi
perueniret in fortiam commu-
nis, prout videmus quotidie
propter aliquod delictum mul-
tos condemnari in exilium, vel
perpetuum, vel temporale, etiā
arbitrio Principis, vel Senatus
vt dixi infra libro 5.§.final. q.
71. circa princip.) & talis nul
lo modo efficitur inteſtabilis,
ex quacunque cauſa ſit banni-
tus. Ita probat text. in d.l.eius
qui.§.1. ibi, ſed relegati. & in-
telligo, quod poterit teſtari, non
modo ſecundum ius commune,
ſed etiam ſecundum ſtatuta ciuitatis, à qua eſt bannitus: niſi
in ea adſit ſtatutum, quod banniti non gaudeant beneficio
ſtatutorum, prout eſt in multis ciuitatibus Italiæ; & poterit
diſponere de bonis ſuis, tam ſitis intra territorium ciuitatis
à qua eſt bannitus, quàm extra; & quod plus eſt, etiāſi tem
pore banni eius bona fuiſſent confiſcata (vt plerumque fit)
tamen ſi poſt confiſcationem aliquid acquireret, poſſet de eo
diſponere, & teſtari: ex quo iuxta communes regulas, in cō-
c *fiſcatione nō veniūt bona futura, vt dixi in d.§.fi.quæſt.79.*
verſ. Vlterius quæro.

2 *Aliquando verò quis non modo eſt bannitus, ſed etiam eſt*
condemnatus ad mortem naturalem, quæ illi in ſententia cō-
minatur, vbi in fortiam communis peruenerit; & hoc poteſt
dupliciter contingere. Primo, quando ſententia mortis præ-
cedit bannum, puta, quia detentus in carceribus fuerit con-
dēnatus ad mortem, & poſt condēnationem aufugerit è ma-
nibus Iudicum, & deinde iterum citatus (vt fit) in contuma-
ciam iterum bānitus fuerit, & condemnatus cum commina-
tione, de qua ſupra. Secundo verò, quando ſententia mortis,
& exilij ſimul profertur, cōtra abſentē, prout quotidie fieri
videmus, ſtantibus ordinibus, ſiue ſtatutis, quod contumax ha-
beatur pro confeſſo; & de illis bannitis non eſt tractandum,
tanquam de ſimpliciter bannitis, ſed etiam tanquam de con-
demnatis ad mortem. Et ideò dic, quod aut iſte fuit ad mor-
tem condemnatus pro delicto, pro quo de iure communi erat
imponenda pęna mortis; & fuit in proceſſu, & ſententia ſer
d *uata* [d] *diſpoſitio iuris communis, quia ſcilicet fuit condēna-*
tus præſens, & factis ſuis debitis defenſionibus: & tūc talis
per huiuſmodi condemnationem iam effectus eſt inteſtabilis
tanquam ſeruus pęnę; & ideò licet aufugiat è manibus Iudi-
cis, adhuc remanet ſeruus pęnæ, & conſequenter non poterit
teſtari, vt dixi infra q.21. neque intra territorium illius ci-
uita-

qualitas, ſecundum quã poterit fieri condemnatio: An poſſit deinde lata ſententia fiſcus dare capitula ad probandum qualitatem nõ expreſſam? vide per eundem Bertaz. in conſil. crimin. 197. Et an fiſco poſſit concedi in integrum reſtitutio? vide per eundem conſil. 198. *Giach.*

e *Bona futura.*] Nec etiam additionalia, quod eſſe veriſſimum probat text. in l. ſi tibi mandauero, §. is cuius, ff. manda. leg. interdicit, ff. de cond. & dem. Dec. conſil. 438. num. 10. Iaſ. l. ſi ita ſtipulatus fuerim, §. cum ſtipulamur, ff. de verbo. oblig. Rom. fin. 170. Dec. conſ. 235. nu. 5. Idẽ poſt Alex. & Bar. in l. 3. §. fi. ff. quod quis. iur. Vide copioſius Ar. Pin. in rubric. de bon.

uitatis neque extra: quia talis ſententia lata ſecundum ius cõmune, illum afficit vbique locorum. Aut verò fuit condemnatus ad mortem pro delicto, ex quo imponitur pœna mortis per ſtatutum illius ciuitatis, & non de iure communi. Vel fuit condemnatus, contra formam iuris communis, puta in contumaciam, ſtante ſtatuto, de quo ſupra, quod contumax habeatur pro confeſſo; & tunc eſt diſtinguendum, an iſte bannitus peruenerit in fortiam communis, vel non. Nam priuſquam perueniat in fortiã communis, ſecundum magis communem ſententiam, non eſt adhuc effectus ſeruus pœnæ, vt dixi ſupra libro 2. §. bannitus. & ideò poterit teſtari. Et in hoc omnes concnrdant, vt dicit Aretin. in dict. l. eius, qui. §. 1. poſt numer. 3. verſic. vnus eſt. Neque in hoc ego facio differentiam, an ſit bannitus cum confiſcatione bonorum, vel non; quia ad hoc, vt quis dicatur teſtabilis, vel inteſtabilis, non conſiderantur bona, ſed ſtatus perſonæ. Ideò dato, quod eius bona eſſent confiſcata, poterit adhuc teſtari de bonis, ſi quæ habet extra territoriũ ciuitatis, à qua eſt bannitus; illa enim non comprehenduntur in confiſcatione bonorum, vt dixi infrv lib. 5. §. fin. quæſt. 78. Verſicul. Quæro nunquid. Item de illis, quæ acquireret poſt confiſcationem. Nam in publicatione bonorum non ve-
e *niunt* [e] *futura, vt dixi. Item dato etiam, quod nulla bona haberet, non eſt ſine vtilitate, vt quis poſſit condere teſtamentum, vt dixi infra quæſtione 20. verſicul. Relegatus.*

3 *Aut verò iſte bannitus peruenit in fortiam communis, & tunc non poteſt teſtari, vt dixi infra quæſt. 11. verſic. Aut verò; Et aduerte quia in hoc articulo ego non facio vim, an talis bannitus, ſiue ex tenore ſententiæ, ſiue ex forma ſtatutorum, poſſit impunè offendi, vel non. Cum enim illa qualitas, quod poſſit impune offendi, non reſpiciat ſtatum perſonæ, non videtur habenda in conſideratione, quo ad hoc, an quis efficiatur inteſtabilis, vel non.*

mat. 7. par. nu. 2. 3. & 26. & Cæph. toto conſ. 121. volu. 3. præſertim nu. 49. & 52. & Menoch. conſil. 101. vol. 1. *Gouean.*

QVÆSTIO XX.

SVMMARIA.

Ex Claro.

1 *Bannitus an poſſit capere ex teſtamento.*
2 *Et an ſaltem bona poſita extra territorinm ciuitatis, à qua eſt bannitus.*

Ex Additionibus.

1 *Quatenus bannitus hæreditatem ex teſtamento capere poſſit.*
2 *Quo remedio bannito ab omni ſucceſſione excluſo ſuccurratur.*

ADDITIONES.

a AN *bannitus poſſit capere ex teſtamento.*] Cõmuniter recepta concluſio eſt: Quod
1 † bannitus ſtante ſtatuto. eum impunè offendi poſſe, queat ſuccedere beneficio iuris communis, & capere hæreditates, vel teſtamento, vel ab inteſtato deuenientes, non autem quę ex iure municipali deferuntur: ſin autem impune offendi nequeat, vtroque iure tam communi, quam municipali ad hæreditates admittatur. Et ita citra Doctores hic recitatos, tradunt Tiraquell. de retractat. lignag. §. 1. gloſs. 9. num. 27. Hipolyt. de Marſil. in practic. crimin. §. aggredior, num. 100. Boſſius in tit. de bonorum publicat. num. 69. Ioan. Cæph. cõſil. 324. nu. 18. lib. 3. hoſque laudans Mich. Graſſus lib. 1. recept. ſentent. §. inſtitutio. quæſt. 3. *Harprec.*

QVÆSTIO XX.

1 a *CIrca ſecundum: An bãnitus* [a] *poſſit capere ex teſtamẽto, multa etiam traduntur per Scribentes, maximè in locis ordinarijs. Bartolus in præallegata quæſt. ſua prima, incipit Lucanæ ciuitatis, numero vigeſimonono, diſtinguendo dicit; quod aut bannitus non poteſt virtute ſtatuti illius ciuitatis impune offendi, & tunc eſt capax omnium ſucceſſionum, quæ illi deferuntur tam ex beneficio iuris municipalis illius cinitatis, quàm ex diſpoſitione Iuris communis; ſed ſi poteſt impune offendi, tunc non poterit ſuccedere in hæreditate ſibi delata ex beneficio ſtatutorum illius ciuitatis; erit tamen capax iurium, & ſucceſſionum, quæ illi defernntur de iure communi. Et hanc opinionem Bartolus dicit eſſe communpm, Alexand. in l. 1. nu. 4. C. de hæred. inſtituẽdis; qnem refer Ruin. eonſ. 49. num. 3. lib. 4. Idem etiam dicit Alex. conſ. 26. nu. 2. in fin. lib. 1. quem refert Vant. de null. in Rubr. ex inhabilitate, nu. 15. Nellus de bann. in 1. parte, ſecundi temporis, quæſt. 5. Corn. conſil. 29. in primis verb. lib. 2. & conſil. 52. in littera L. eod. vol. Alexan. conſil. 74. n. 2. lib. 1. quem refert Blan. de compromiſſ. in 2. quæſt. num. 16. Clau. in l. Gallus. §. nunc videndum poſt num. 4. & in l. ex facto, num. 4. ff. ad Trebell. Curt. Sen. conſil. 59. num. 19. Curt. Iun. conſil. 182. num. 4. Iaſon conſil. 166. columm. 1. libro 2. & in l. 1. numero 5. & ſequent. C. de hæred. inſtitu. Ripa in d. §. ex facto numero 14. ff. ad Trebell. Et ſic vides magis communem opinionem eſſe, quod bannitus ſit capax ſucceſſionum, quæ ei deferuntur ex diſpoſitione Iuris communis.*

2 *Et hæc quidem concluſio de plano procedit, quantum ad bona ſita extra territorium (Illa enim non poſſunt affici ex banno, quod emanauitin alieno territorio) & ſic remanent in diſpoſitione Iuris communis. Sed quid de bonis ſitis intra territorium ciuitatis, à qna iſte reperitur bannitus? Reſpond. Rayner. in d. l. 1. C. de hæred. Inſtit. tenet, quod nullo modo, iſte bannitus poſſit in huiuſmodi bonis ſuccedere. Licet enim ius proprium illius ciuitatis non poſſit banniendo tollere ius cnmmune: poteſt tamen illud offuſcare, & adumbrare, ita vt in ſuo territorio effectum nõ ſortiatur. Et hanc opin. dicit eſſe communem. Iaſ. in præalleg. conſil. 166. col. 3. verſ. quarto facit. lib. 1. Sed quidquid dicat Iaſ. credo, quod magis communis opinio ſit in contrarium, ſcilicet, quod imo etiamſi bannitus poſſit impune offendi, retineat beneficia Iuris communis, etiam quo ad bona poſita intra territorium illius Ciuitat. prout hanc eſſe magis communem*

At- senten-

b *Atteſtatur Ripa.*] Adde Bartol. Bald. Angel. Sal. Alexand. Corn. ad l. 7. C. de hæred. inſtitut. & latè Cæph. conſil. 154. vol. 3. Iul. Clar. pract. crim. §. fin. q. 71. Menoch. conſil. 91. num. 2. & conſil. 201. per tot. vol. 1. *Gouean.*

c *Si extaret ſtatutum excludens.*] De cautela ad ſuccurrendum bannito; vide per Duran. de arte teſtan. tit. 1. caut. 10. in fin. Cępol. cautel. 38. in fi. Cæphal. conſil. 334. n. 29. & per Rim. iun. conſ. 379 num. 85. cum duob. ſeqq. *Giach.*

b *ſententiam* [b] *atteſtatur Ripa in d. l. ex facto. §. ex facto. n. 15 Maranta in repet. leg. is poteſt nu. 119. ff. de acquir. hæred. Et quod bannitus retineat beneficia iuris communis, etiam in ciuitate, à qua exulat, non videtur dubitandum: ex quo multi ex Doctoribus, per me ſupra allegatis, ita atteſtantur eße communem opinionem, & recenſet auctoritates, quæ facile dinumerari poſſunt, & illam etiam credo veriorem eſſe: nam huiuſmodi banna, quæ contra abſentes proferuntur, ſunt valde exorbitantia à diſpoſitione iuris communis, merito reſtringenda, vt quantum minus fieri poteſt, operentur. Bene verum*
c *eſt, quod ſi extaret ſtatutum* [c] *excludens expreſſe bannitũ ab omni iure, et ſucceſſione, vel huiuſmodi, eo caſu procederet opinio Rayn. quod ſcilicet amitteret etiam ſucceſſiones ſibi intra territorium illius ciuitatis delatas, etiam ex beneficio iuris cõmunis: Sed alio non apparente, conſulendo, aut iudicãdo nõ recedas ab opi. Bart. quæ cõis eſt, & verior: in propoſito tamen huius quæſt. vide, quæ dixi inf. li. 5. §. fi. q. 71. ver. Dixi autem.*

Si extaret ſtatutum excludens expreſſe bãnitum ab omni iure, &c.] Caute
2 la, † ſiue remedium, quo quiſpiam eiuſmodi bannito ſuccurrere valeat, tale eſt: quod videlicet alius hæres inſtituatur, & rogetur, hęreditatem huiuſmodi bannito reſtituere, cum redierit in gratiam, & reſtitutus fuerit, argument. l. in tempus. 62. ff de hæredibus inſtituend. Et ſane cautelam ſuggerit Ioannes Dilectus Durantes in tract. de art. teſtand. tit. 1. cautel. 10. in fine. *Harprec.*

QVÆSTIO XXI.

SVMMARIA.

Ex Claro.

1 *Condemnatus ad mortem an poſſit teſtari.*
2 *Et quid ſi ex manibus iudicum aufugerit.*
3 *Et quid ſi genus mortis, ad quod fuit condemnatus, eſt à iure prohibitum.*
4 *Et quid ſi fuerit in contumaciam condemnatus.*
5 *Et an talis condemnatus ad mortẽ poſſit teſtari ad pias cauſas*
2 *Quid de eo hodie ſtatuendum.*
3 *Iure nouiſſimo nemo, propter delictum aliquod, ſeruns pœnæ efficitur.*
4 *Obiectio diluitur.*
5 *Damnatus ad mortem; ſi ex manibus iudicis eripiatur, nunquid teſtari queat.*
6 *Quid, ſi pœna, ad quam fuit condemnatus, iure ſit prohibita.*
7 *Et quid ſi à ſententia fuerit appellatum.*
8 *Crimen mortalitate extinguitur.*
9 *Abſens damnatus, per ſententiam ex forma ſtatuti, quod abſens pro confeſſo habeatur, quatenus teſtari poſſit.*
10 *Sententia condemnatoria, vigore ſtatuti municipalis lata, extra locum porrigere effectum ſuum nequit.*

Ex Additionibus.

1 *Condemnatus ad mortem an teſtamentum facere poſſit.*

ADDITIONES.

a *CVm per condemnationem effectus ſit ſeruus pœnæ, non poterit teſtari.*] Indubitatum eſt,
1 damnatum ad † mortem teſtamentum condere nõ poſſe. l. ſi quis filio. 6. §. ſed & ſi quis, 6. ff. de iniuſt. rupt. irr. fact. teſt. l. ex iudiciorum, 20. ff. de accuſ. l. qui vltimo, 29. ff. de pęnis. Huiuſque prohibitionis ratio ſita eſt partim in publicatione bonorum, partim in eo, quod damnati ad mortem amittebant ciuitatẽ, & libertatẽ, & pœnæ ſerui efficiebantur, d. l. qui vltimo, 29. ff. de pęn. §. 1. Inſtit. de capit. diminut. At-
2 que † hoc quidẽ iure Digeſtorum obtinere, inter omnes conſtat: ſed an idẽ iure Nouellarum procedat, ambigitur? Et idem etiamnum hodie procedere, Doctores communioribus calculis concludunt Bart. in d. l. qui vltimo, 29. ff. de pęn. & in l. eius, qui, 8. §. vlt. ff. qui teſtam. fac. poſſ. Couar. in rub. de teſt. par. 3. nu. 27. Natta conſil. 178. Far. in praxi crim. de var. ac diuerſ. quæſ. q. 102. num. 118. inſpect. 2. Vaſquius de ſucceſſion. reſol. lib. 1. §. 3. num. 34. cum ſeqq. & lib. 3. controuerſiar. illuſtr. c. 96. nu. 2. & 3. Graſſus lib. 1. recept. ſent. §. teſt. q. 26 num. 2. Cuiac. in d. l. eius, qui 8. in fi. ibique Fer. num. 10 ff. qui teſt. fac. poſſ. Peregrin. lib. 3. de iur. fiſc. tit. 2. nu. 4. Gail. lib. 1. de pace publ. c. 19. nume. 8. Thadeus Piſo lib. 1. var. reſolut. c. 3. n. 2. Donell. lib. 6. Commentar. de iur. ciu. ca. 16. ibique. Hilliger. in ſuis not. ad lit. L. Dauth. in tract. de teſt. tit. qui teſta. fac. poſſ. num. 209. Rolandinus Paſſagorius in trac. de teſtam. & vlt. vol. rub. 2. num. 30. & ſeq. Ant. Faber, de erroribus prag. decad. 73. D. Bocer. lib. 1. de bello. c. 29. num. 21. Arumæus Exercit. Iuſt. 7. theſ. 7. Cramerus diſceptat. 11. th. 17. Barter decad. 6. q. 9. Schroter. diatrib. domeſtica r. deca. 5. q. 3. Vvegner. diſputat. 7. ad Inſt. th. 4. ad littera I, Treutler. vol. 2. diſputat. 10. th. 2. ad lit. B. Matthias Berlichius concluſion. practicabilium, part. 3. concluſ. 8. nume. 3. & ſeq. alijq; nonnulli. At contrariam ſententiam, quod videlicet hodie capitali ſupplicio addicti teſtari poſſint, tanquam veriorem, & benigniorem probant, Alberi. de Roſat. ad. d. l. eius, qui 8. §. 1 num. 1. ff. qui teſt. fac. poſſ. & in auth. bona damnator, num. 2. C. de bon. damnator. Viglius in §. ſed

QVÆSTIO XXI.

1 *QVæro, nunquid condemnatus ad mortem poſſit teſtari? Reſpondeo quod aut talis condemnatus eſt præſens, ita quod poſt condemnationem ſtatim facienda eſt executio: & hoc caſu, cum*
a [a] *per condemnationem effectus ſit ſeruus pœnæ, non poterit teſtari. Et hæc eſt communis opinio, vt dicit Bal. in l. fin. nu. 15. C. ſi à non compet. iud. quẽ refert Apoſtil. ad Ang. de malef. in verbo, Et ibi caput, ſub nume. 20. Idem dicit Apoſtil. ſupra allegata, ſub num. 23. & hoc ſiue eſſet condemnatus ſecundum ius commune, ſiue ſecundum ſtatuta illius loci: nam vtroque caſu proculdubio eſt inteſtabilis, quantum ad bona ſita in illo territorio. Quo ad alia vero, ita demum efficitur inteſtabilis, ſi eſt condemnatus ſeruata tam in proceſſu, quam in ſententia, diſpoſitione iuris communis. Quinimò, ſi prius condidiſſet teſtamentum, illud fieret irritum. l. ſi quis filio. §. irritum, ff. de iniuſto rupto. quod tamen intellige, vt dixi in verſic. Bene verum eſt. quod quidquid ſit de iure, hodie fere vbique contrarium obſeruatur. Quia etiam illi, qui ſunt decapitandi, plerunque in carcere faciunt teſtamenta, & inſtituunt hæredes, quando eorum bona non confiſcantur. Et ita quotidie de conſuetudine obſeruari atteſtatur Imola. in c. quia ingredientibus num. 30. in fin. de teſtamen. quem refert Natta conſil. 177. num. 4. Sed certe, ego credo, quod talia teſtamenta de iure parum, vel nihil valeant: quidquid ta-*